

چک

نکات کاربردی؛ از صدور تا پرداخت

— براساس آخرین تحولات قانونی و رویه علی —

دکتر یاسر مرادی - محمد نوری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چک

نکات کاربردی؛ از صدور تا پرداخت

دکتر یاسر مرادی - محمد نوری

د ادب
انتشارات
ادبیات و ادب

انتشارات
اندیشه ارشد

سروش‌نامه: مرادی، یاسر، ۱۳۶۱ -

عنوان قراردادای: ایران، قوانین و احکام
Iran. Law, etc.

عنوان و نام پدیدآور: چک؛ نکات کاربردی از صدور تا پرداخت/ مولفین یاسر مرادی، محمد نوری
مشخصات نشر: تهران: دادبانان دانا، اندیشه ارشد، ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری: ۱۴۴ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۸۱۰-۸-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتاب حاضر نخستین بار با عنوان "چک؛ نکات کاربردی از صدور تا پرداخت بر اساس آخرین تحولات قانونی و رویه عملی تا " توسط انتشارات اندیشه ارشد: دادبانان دانا در سال ۱۴۰۱ منتشر شده است.

عنوان دیگر: چک؛ نکات کاربردی از صدور تا پرداخت بر اساس آخرین تحولات قانونی و رویه عملی تا ۱۴۰۱

موضوع: چک--قوانین و مقررات--ایران

Check--*Law and legislation--Iran

چک--ایران

Check--Iran

شناسه افزوده: نوری، محمد، ۱۳۷۲-

رده بندی کنگره: KMH۹۳۹

رده بندی دیویی: ۳۴۶/۵۵۰۹۶

شماره کتابشناسی ملی: ۹۵۵۲۲۶۴

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا

نام کتاب: چک؛ نکات کاربردی؛ از صدور تا پرداخت

نام نویسنده: یاسر مرادی، محمد نوری

حروفچینی و صفحه‌آرایی: واحد صفحه‌آرایی انتشارات اندیشه ارشد

ناشر: دادبانان دانا

ناشر همکار: انتشارات اندیشه ارشد

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۳

قیمت: ۱۰۵,۰۰۰ تومان

شمارگان: ۲۵۰ نسخه

شماره استاندارد بین‌المللی کتاب (شابک): ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۸۱۰-۸-۵

International Standard Book Number (ISBN: 978-622-99810-8-5

مرکز پخش:

تهران- پاسداران- خیابان شهید کلاهدوز- بین دیباجی و یار محمدی- نبش حافظ- ساختمان بانک اقتصاد نوین-

پلاک ۱- طبقه ۲- واحد ۳

تلفن: ۰۲۱-۲۲۵۸۴۹۰۰

تهران- میدان انقلاب - خیابان وحید نظری- بین دوازده فروردین و منیری جاوید - پلاک ۱۳۰- طبقه اول- واحد ۲

تلفن: ۰۲۱-۶۶۱۷۶۲۹۱-۶۶۱۷۶۲۸۸

خرید کتاب با تخفیف ویژه از سایت اینترنتی:

WWW.dadbanan.com

WWW.Amozeshportal.ir

هرگونه الگوبرداری از سبک و سیاق، تکثیر و یا چاپ (حتی عرضه در فضای مجازی) کل یا قسمتی از کتاب‌های انتشارات دادبانان دانا بدون اجازه کتبی ناشر شرعاً حرام و قانوناً ممنوع است و متخلف براساس قانون حمایت حقوق مولفان و مصنفان و هنرمندان و قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی تحت پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست

۷	مقدمه ناشر
۸	مقدمه مولف
۱۱	فصل اول: معرفی اقسام چک
۱۱	گفتار اول: چک عادی
۱۱	بند اول: چک غیر صیادی
۱۲	بند دوم: چک صیادی طرح قدیم
۱۳	بند سوم: چک صیادی طرح جدید و مشخصات ظاهری و امنیتی آن
۱۵	بند چهارم: چک موردی
۱۶	گفتار دوم: چک تضمین شده (بانکی)
۱۷	گفتار سوم: چک الکترونیکی
۱۸	فصل دوم: صدور چک
۱۸	گفتار اول: اعطای دسته چک
۱۸	بند اول: سقف اعتبار مجاز صدور چک
۱۹	بند دوم: اشخاصی که نمیتوانند دسته چک دریافت نمایند
۲۱	گفتار دوم: صدور چک و وظایف صادرکننده
۲۱	بند اول: لزوم ثبت مبلغ، تاریخ و هویت گیرنده چک در سامانه صیاد
۲۲	بند دوم: لزوم درج علت (بابت) صدور چک در سامانه صیاد
۲۲	بند سوم: محدودیت صدور چک تا سقف اعتبار مجاز
۲۲	بند چهارم: ممنوعیت صدور و پشتنویسی چک در وجه حامل
۲۳	بند پنجم: ممنوعیت صدور چک برای اشخاص دارای چک برگشتی رفع سوء اثر نشده، معسر و ورشکسته
۲۳	بند ششم: نحوه ثبت صدور چک در سامانه صیاد
۲۶	بند هفتم: راههای دسترسی به سامانه صیاد

- بند هشتم: نحوه اصلاح اطلاعات ثبت شده در سامانه صیاد ۳۵
- گفتار سوم: صدور چک و وظایف ذینفع (گیرنده چک) در زمان دریافت چک ۳۶
- بند اول: استعلام وضعیت اعتباری صادرکننده چک صیادی جدید ۳۶
- بند دوم: استعلام وضعیت اعتباری صادرکننده چک صیادی قدیمی ۳۸
- بند سوم: تایید ثبت مندرجات چک در سامانه صیاد ۳۹
- بند چهارم: روش‌های استعلام صحت ثبت مندرجات چک در سامانه صیاد ۴۱
- فصل سوم: ظهورنویسی و ضمانت چک ۴۶
- گفتار اول: ظهورنویسی ۴۶
- بند اول: ثبت انتقال چک در سامانه صیاد جایگزین پشت‌نویسی چک ۴۶
- بند دوم: انتخاب عودت به جای انتقال در موارد فسخ یا منتفی شدن معامله ۴۷
- گفتار دوم: ضمانت وصول چک ۴۷
- فصل چهارم: وصول و برگشت چک ۴۸
- گفتار اول: شرایط جدید وصول چک ۴۸
- بند اول: امکان وصول مبلغ چک از سایر حساب‌های صادرکننده در همان بانک ۴۸
- بند دوم: امکان وصول مبلغ موجود و برگشت زدن چک به میزان کسری ۴۹
- گفتار دوم: برگشت خوردن چک ۵۰
- گفتار سوم: سوء اثر چک برگشتی ۵۰
- بند اول: تبعات و محرومیت‌های قانونی جدید ناشی از سوء اثر محسوب شدن چک برگشتی ۵۲
- بند دوم: مشمولان محدودیت‌های ناشی از سوء اثر چک برگشتی ۵۴
- بند سوم: امکان مستثنی شدن بنگاه‌های اقتصادی از برخی محرومیت‌های ناشی از چک برگشتی ۵۵
- بند چهارم: شرایط رفع محرومیت‌های ناشی از چک برگشتی برای مدیران شرکتهای ۵۶
- بند پنجم: امکان مستثنی شدن صاحب حساب و صادرکننده از محرومیت‌های چک برگشتی ۵۷
- بند ششم: مسئولیت بانک‌ها و کارکنان آنها در جبران خسارات وارده به مشتریان ۵۸
- گفتار چهارم: شرایط جدید رفع سوء اثر از چک برگشتی ۵۸

- گفتار پنجم: گواهی عدم پرداخت ۶۰
- فصل پنجم: راه‌های مطالبه وجه چک برگشتی در مراجع قضایی و ثبتی ۶۱
- گفتار اول: دعوی کیفری ۶۱
- گفتار دوم: طرح دعوای حقوقی ۶۳
- گفتار سوم: اجرای اداره ثبت ۶۵
- گفتار چهارم: اجرای مستقیم دادگاه ۶۷
- فصل ششم: شرایط صدور، ابطال و مفقودی چک تضمین شده ۶۸
- گفتار اول: ضرورت درج هویت و شماره حساب ذینفع (گیرنده چک) بر روی چک تضمین شده (بانکی) ۶۸
- گفتار دوم: امکان استعلام آنی اطلاعات چک تضمین شده و احراز جعلی نبودن آن ۶۸
- گفتار سوم: امکان ابطال چک تضمین شده و دریافت مبلغ آن بدون مراجعه به مراجع قضایی ۷۱
- گفتار چهارم: محدودیت یک ماهه برای وصول چک‌های تضمین شده ۷۱
- فصل هفتم: مزایای مهم چک به عنوان یک سند تجاری ۷۲
- گفتار اول: حمایت از شخص ثالث دارای حسن نیت در مقابل ایرادات رابطه پایه ۷۲
- گفتار دوم: مسئولیت تضامنی صادرکننده، ضامن و ظهرنویسان چک ۷۳
- گفتار سوم: امکان توقیف اموال متعهدان چک بدون نیاز به تودیع خسارت احتمالی ۷۵
- فصل هشتم: چک در آیین مواد قانونی و بخشنامه‌های بانک مرکزی ۷۷
- گفتار اول متن کامل قانون صدور چک به همراه آخرین اصلاحات مصوب سال ۱۴۰۰ (به همراه محشای بخشنامه‌های بانک مرکزی) ۷۷
- گفتار دوم: موادی مرتبط از قانون تجارت ۱۳۱۱ با آخرین اصلاحات ۱۱۶
- بند اول: برات ۱۱۶
- بند چهارم: در مرور زمان ۱۲۰
- گفتار سوم: موادی از لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷ ۱۲۰
- گفتار چهارم: موادی از قانون اجرای احکام مدنی ۱۲۲

- گفتار پنجم: موادی از قانون نحوه‌ی اجرای محکومیت‌های مالی ۱۳۹۴ ۱۲۲
- گفتار ششم: موادی از قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ ۱۲۸
- گفتار هفتم: موادی از آیین‌نامه مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا سال ۱۳۸۷ و اصلاحات آن ۱۳۰
- گفتار هشتم: موادی از شیوه‌نامه پذیرش درخواست اجرای مفاد اسناد لازم‌الاجرا از طریق دفاتر اسناد رسمی ۱۳۴
- گفتار نهم: ممنوع الخروجی متعهد در اجرای ثبت طبق ماده ۱۷ قانون گذرنامه ۱۳۵۱ ۱۳۸
- گفتار دهم: بند (ب) ماده ۱۱۳ قانون پنج ساله برنامه ششم توسعه ۱۳۸
- گفتار یازدهم: موادی از آیین‌نامه شناسایی و توقیف اموال مدیون در اجرای مفاد اسناد رسمی مصوب ۱۳۹۸/۰۴/۲۶ ۱۳۹
- گفتار دوازدهم: موادی از قانون اصلاح بعضی از مواد قانون ثبت و دفاتر اسناد رسمی مصوب ۱۳۲۲ ۱۳۹
- گفتار سیزدهم: موادی از قانون مدنی ۱۴۱
- گفتار چهاردهم: موادی از قانون آیین دادرسی مدنی ۱۴۲
- گفتار پانزدهم: موادی از قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰ ۱۴۴

مقدمه ناشر

دادبانان هدفی روشن در جامعه حقوقی کشور دارد؛ آموزش و نشر آثار ارزشمند حقوقی کاربردی. توانمند سازی وکلا، مشاوران و کارشناسان عزیز حقوقی در جنبه‌های کاربردی حقوق چشم انداز ما است. در این راستا میزبان اساتید ارجمند و باتجربه در حوزه‌های حقوق کسب و کار هستیم تا با قلم شیوای خود دانش و تجربیاتشان را به رشته تحریر درآورند و تشنگان دانش را سیراب سازند.

با توجه به آن هدف و بهره بردن از قلم این بزرگواران، آثار منتشر شده در دادبانان از ویژگی‌های زیر برخوردار است: بیانی روان و ساده دارد، برای برآوردن نیازهای کاربردی به روز و بر اساس آخرین تغییرات قانونی و مقررات نوشته شده و بر پایه تجربیات و دانش عملی چهره‌گشایی کرده است.

کتاب پیش رو به قلم آقای دکتر یاسر مرادی و آقای مهندس محمد نوری آخرین تحولات چک را از دیدگاهی نو و کاملاً عملیاتی پیش روی خوانندگان عزیز قرار داده است. آقای دکتر یاسر مرادی با سال‌ها تدریس و سوابق عملی در حقوق بانکی و آقای مهندس نوری با پیشینه همکاری در تحولات سامانه‌ای چک در سالهای اخیر اثر پیش رو را به جامعه حقوقی و بازرگانی کشور تقدیم کرده‌اند و انتشارات دادبانان به میزبانی از قلم این نویسندگان ارجمند و چشمان شما خوانندگان عزیز افتخار می‌کند.

مدیر مسئول انتشارات دادبانان دانا

مقدمه مؤلف

بر اساس آمارهای منتشرشده توسط بانک مرکزی، حجم قابل توجهی از تراکنش‌های بانکی و مبادلات اقتصادی با استفاده از صدور چک‌های کاغذی انجام می‌گیرد، به‌طوری که قریب به ۳۵۰ میلیون فقره چک کاغذی به ارزش ۳۵۰۰ هزار میلیارد تومان در طول سال در جریان بوده که از مجموع نقدینگی کشور بیش‌تر است. این امر نشان‌دهنده‌ی گسترده‌ی استفاده از چک و اهمیت آن به‌عنوان یکی از پُرکاربردترین ابزارهای معامله در نظام پولی و مالی کشور است.

ضرورت کارآمدسازی چک و بهره‌مندی از مزایای منحصربه‌فرد آن در مبادلات اقتصادی، اصلاح و بازنگری چندباره‌ی مواد قانونی مرتبط با چک در مقاطع زمانی مختلف را در پی داشته است. اولین قانون صدور چک در سال ۱۳۵۵ تصویب شد، اما پس از آن، در جهت نیازها و تغییرات جامعه و عرف بازار، بر اساس مصوبات مجلس طی سال‌های ۱۳۷۲، ۱۳۸۲، ۱۳۹۷ و ۱۴۰۰ تغییراتی عمده در آن اعمال شد.

در ابتدا و به موجب قانون "صدور چک" مصوب ۱۳۵۵، حساب صادرکننده در زمان صدور چک باید دارای موجودی بوده و چک، سند حال و ابزار پرداخت محسوب می‌شد. بنابراین کارکرد اولیه‌ی صدور چک در معاملات، کارکرد پرداخت نقد محسوب می‌شد تا جایی که در اصلاحات قانون صدور چک در سال ۱۳۷۲، قانون‌گذار پا را فراتر نهاده و صدور چک وعده‌دار را جرم تلقی نمود. اما جرم‌انگاری اخیر و اصرار قانون‌گذار در تغییر عرف تجاری مردم موفقیتی را در پی نداشت. در نهایت، قانون‌گذار در اصلاحات سال ۱۳۸۲، صدور چک وعده‌دار را نیز پذیرفت و مقرر داشت که حساب صادرکننده باید در تاریخ مندرج در چک و نه لزوماً تاریخ صدور، دارای

موجودی باشد و بانک نباید وجه چک را پیش از تاریخ مندرج در آن پرداخت نماید. به این ترتیب، کارکرد پرداخت مدت‌دار نیز جزء کارکردهای مجاز صدور چک تعیین شد. در اصلاحات سال ۱۳۹۷ نیز بار دیگر قانون‌گذار با به رسمیت شناختن کارکرد پرداخت مدت‌دار برای صدور چک، سعی در کاهش ریسک‌های آن در معاملات مبتنی بر چک داشته است.

قانون‌گذار در قانون اصلاح قانون صدور چک مصوب سال ۱۳۹۷ که شاید بتوان از آن به‌عنوان بنیادی‌ترین اصلاح قانون صدور چک یاد کرد، تلاش کرده تا با تغییر رویکرد اساسی در خصوص به رسمیت شناختن ماهیت و کارکرد حقیقی چک در جامعه از یک‌سو و از طرف دیگر بهره‌مندی از ظرفیت‌های موجود در حوزه‌ی فناوری اطلاعات در فرایندهای مربوط به چک، اعم از الکترونیکی کردن فرایند اعطای دسته‌چک، صدور و انتقال چک و توسعه‌ی چک الکترونیک جهت حل مسائل و مشکلات مربوط به چک‌های کاغذی برآید. نوآوری‌های اصلاحات اخیر قانون صدور چک که برخی از آن‌ها هم‌چون چک الکترونیکی و ثبت مندرجات چک در سامانه صیاد، هم‌راستا با آخرین تحولات حقوقی و اجرایی چک در کشورهای پیشرفته محسوب می‌شود، با کاهش ریسک معاملات مبتنی بر چک، آن را از سندی پُرریسک و بدنام، به ابزاری مفید و قابل اطمینان برای مبادلات مالی میان اشخاص تبدیل کرده است.

به منظور کاهش مشکلات و رخدادهایی همچون جعل، کلاهبرداری، سرقت و مفقودی چک، قانون‌گذار مبلغ و تاریخ مندرج در سامانه صیاد را مبنای تسویه چک قرار داده و سعی کرده به تدریج کاغذ چک را صرفاً به عنوان معرف و رسید آنچه داخل سامانه‌های بانکی ثبت شده، معرفی کرده و زمینه‌ی حذف آن را فراهم نماید. با وجود این، سنتی بودن مواد قانون تجارت و حتی برخی مواد قانون صدور چک، موجب شده تا در تعارض میان

۱۰ | چک "نکات کاربردی؛ از صدور تا پرداخت"

مندرجات برگه چک و سامانه صیاد، رویه‌های متفاوتی در پیش گرفته و ابهامات متعددی ایجاد شود .

در این کتاب، نگارندگان پس از حدود چهار سال تدریس و پژوهش در زمینه‌ی قانون جدید چک، تلاش کرده‌اند تا با زبانی گویا و ساده، ضمن تشریح نوآوری‌های اصلاحات اخیر، آنچه شما از مرحله‌ی دریافت دسته‌چک تا مرحله‌ی وصول چک در مراجع قانونی در پیش رو دارید، تشریح و ترکیبی از مواد قانونی، بخشنامه‌های بانک مرکزی و رویه‌های موجود را به مخاطب عرضه کنند.

امیدواریم که مقبول واقع شود.

دادبانان: پیوند آموزش و اشتغال

دادبانان در سال ۱۳۸۸، با مدیریت دکتر فرهاد بیات (مدرس و مولف کتب حقوقی)، به عنوان یکی از مؤسسات پیشرو در جذب و به کارگیری نخبگان و متخصصان در رشته حقوق با هدف ارائه خدمات حقوقی، تشکیل و راه اندازی گردید.

علاوه بر ارائه خدمات آموزشی کاربردی و مهارت محور به عنوان خدمت اصلی مؤسسه، انتشار کتب حقوقی کاربردی، ارائه خدمات مشاوره، وکالت، داوری و عارضه یابی شرکت ها از دیگر خدمات دادبانان است. در راستای شعار دادبانان یعنی "پیوند آموزش و اشتغال"، صفحه ای تحت عنوان "فرصت های شغلی" در تارنمای دادبانان (dadbanan.com) راه اندازی شده و هر هفته حدود دوست فرصت شغلی به دانشپذیران دادبانان معرفی می شود. همچنین دادبانان با برگزاری آزمون مشاور حقوقی برتر در هر سال، نفرات برتر را به شرکت های متقاضی معرفی و توصیه می نماید. دادبانان با تمرکز بر روی آموزش و انتشار کتب کاربردی در حوزه های مالی، اقتصادی و به ویژه حقوق کسب و کار (از جمله انتشار کتاب آنچه مشاور حقوقی از حقوق کسب و کار باید بداند) در تلاش است تا از یک سو به ارتقای جایگاه شغلی فارغ التحصیلان رشته حقوق کمک نماید و از سوی دیگر با پیاده سازی طرح عارضه یابی (مبتنی بر تجربه عملی شبکه متخصصان، مدرسان و مولفان دادبانان) به کاهش چالش های حقوقی بنگاه ها و شرکت های تجاری کمک نماید.

دادبانان به عنوان مرکز آموزش های حقوقی کاربردی، توجه ویژه ای به شناسایی نیازهای واقعی جامعه، آموزش های تخصصی و کاربردی متناسب با آن و جلب رضایت شما مخاطبان عزیز دارد.

دوره‌های کاربردی آموزشگاه دادبانان دانا

۱	اصول قرارداد نویسی	۲۲	آموزش تنظیم قرارداد حق الوکاله و کار با سامانه خود کاربری وکلا
۲	حقوق شرکت‌های تجاری	۲۳	کارگاه جامع پرورش مشاور حقوقی
۳	حقوق مالیاتی	۲۴	کارگاه وکیل حرفه‌ای در دعاوی ملکی
۴	حقوق اسناد تجاری (چک)	۲۵	کارگاه وکیل حرفه‌ای (مهارت‌های بنیادین وکالت)
۵	حقوق کار	۲۶	کارگاه مشاور حقوقی تخصصی استارت‌آپ‌ها
۶	حقوق بیمه تأمین اجتماعی	۲۷	کارگاه مشاور حقوقی تخصصی بین‌المللی
۷	حقوق مالکیت فکری و تجارت الکترونیکی	۲۸	الزامات حقوقی راه اندازی استارت‌آپ‌ها
۸	دادرسی مالیاتی، بیمه و کار	۲۹	ابعاد حقوقی قراردادهای سرمایه‌گذاری استارت‌آپ‌ها
۹	دادخواست نویسی	۳۰	رویه قضائی در دعاوی استارت‌آپ‌ها
۱۰	لایحه نویسی و فن دفاع	۳۱	بایسته‌های یک مشاور بین‌المللی و زبان تخصصی
۱۱	داوری	۳۲	اصول مذاکره، مکاتبه و مدیریت پرونده
۱۲	دیوان عدالت اداری	۳۳	حقوق قراردادهای حل و فصل اختلافات
۱۳	پرونده خوانی	۳۴	حقوق بازرگانی
۱۴	حقوق اراضی و اصلاحات ارضی	۳۵	قراردادهای اجاره املاک تجاری
۱۵	دعاوی قراردادهای مشارکت در ساخت	۳۶	قراردادهای پیمانکاری
۱۶	مقررات شهرداری	۳۷	قراردادهای بین‌المللی
۱۷	دعاوی پرکاربرد ملکی	۳۸	دعاوی پرکاربرد قراردادی در رویه قضائی
۱۸	تغییر کاربری اراضی	۳۹	حقوق بانکی و بخشنامه‌های پرکاربرد
۱۹	حقوق ثبت املاک کاربردی	۴۰	حقوق گمرکی
۲۰	اجرای احکام و اسناد	۴۱	حقوق بازار سرمایه
۲۱	تعزیرات	۴۲	حقوق ارزی

اطلاعات تماس مؤسسه حقوقی دادبانان

دپارتمان آموزش و ثبت نام: ۲۵ ۲۵ ۴۵۰ ۰۹۱۰	وب سایت: www.dadbanan.com
دپارتمان مشاوره حقوقی: ۳۷ ۸۰۱ ۲۲۵ -۰۲۱	تلگرام: dadbanandalawfirm
دپارتمان انتشارات: ۷۸۹ ۵۰ ۵۰ ۰۹۹۱	اینستاگرام: @dadbanan / @dadbananpub

حقوق قراردادها

آنچه مشاور حقوقی باید بداند

شرح جامع قانون مدنی

درسنامه جامع حقوق تجارت

مالیات بر اموال و مستغلات

با رویکردی نظری و عملی

تکالیف مالیاتی

وکلاهی دادگستری

بایسته‌های حقوق ثبت اموال

در نظام حقوقی ایران

چک

نکات کاربردی از صدور تا پرداخت

قراردادهای پیمانکاری

در پرتو مقررات کاربردی سازمان تأمین اجتماعی

بازرسی از دفاتر قانونی

در پرتو مقررات کاربردی سازمان تأمین اجتماعی

قراردادهای استارت‌آپی

با تأکید بر قراردادهای مالکیت فکری

شرح جامع قوانین و مقررات

شرکت‌های تعاونی

تخلفات و جرایم شغلی مالیاتی

مختصر جرم‌شناسی

گزیده متون حقوقی

فرهنگ واژگان حقوقی

ثبت شرکت‌ها در رویه عملی